

'Rijkswaterstaat wil van de eik af, maar niet om de juiste redenen'

Redder van de A58-eik in de jaren 80 poogt om landmark-boom opnieuw te behouden

De 180-jarige inlandse eik in de middenberm van de A58 bij Ulvenhout zal volgens Rijkswaterstaat in 2022 gekapt worden om een wegverbreding mogelijk te maken. De Stichting Nationale Boomfeestdag legt zich niet bij dit besluit neer. Samen met de Bomenstichting en Omroep Brabant wil zij geld inzamelen om deze monumentale eik te behouden.

Auteur: Santi Raats

Bij een wegverbreding kan de boom niet meer ontzien worden, volgens Rijkswaterstaat. Althans, niet voor een bedrag dat wordt gezien als evenredig aan de investering van de wegverbreding. Rijkswaterstaat laat weten een uitgave voor een tracéomlegging niet te kunnen verantwoorden tegenover de burger.

Geen kapvergunning in jaren tachtig

Is de kous daarmee af? Niet voor Peter Derksen, directeur van de Stichting Nationale Boomfeestdag. Hij was degene die de eik bij de aanleg van de A58 in de jaren tachtig heeft gered. 'Ik was destijds landschapsarchitect bij Staatsbosbeheer. Staatsbosbeheer fungeerde als adviseur van Rijkswaterstaat wat betreft de land-

schappelijke inpassing van rijkswegen en kanalen en in deze functie was ik betrokken bij de aan te leggen rijksweg. Het was onze taak om kapvergunningen af te geven voor de bomen in natuurgebied Markdal die moesten wijken. Samen met de projectleider van Rijkswaterstaat liep ik door het weiland dat de rijksweg zou worden; alle bomen waarvoor een kapvergunning nodig was, stonden

4 min. leestijd

op een tekening. Toen stuitte wij op deze oude inlandse eik, die exact midden op het wegtracé bleek te staan. De eik was toen al 150 jaar oud.'

Bomenlaan geliefd bij Wilhelmina

Derksen onderzocht de historie van deze boom en kwam erachter dat het een boom met een bijzonder verhaal was: de eik was ooit onderdeel van de oprijlaan van landhuis Anneville. De toenmalige koningin Wilhelmina nam hier haar intrek na de Tweede Wereldoorlog. Het verhaal deed de ronde dat zij vaak door die laan liep en onder de boom heeft gezeten. 'Zonde om hem weg te halen, vond ik het', vertelt Derksen. 'Niet alleen vanuit cultuurhistorisch oogpunt, maar ook vanuit landschappelijk oogpunt. Uit hoofde van mijn functie heb ik geen vergunning afgegeven, omdat ik het toen al een fantastisch landmark vond. Daarmee was Rijkswaterstaat niet blij. Ik werd op het matje geroepen bij de hoofdingenieur-directeur.'

Te behouden

Aan het eind van de discussie die volgde, werd besloten dat een onderzoeker in de persoon van Pius Floris de eik zou onderzoeken en wel op twee punten: hoe hoog de boom stond ten opzichte van het maaiveld c.q. het nieuw aan te leggen asfalt en hoe het wortelgestel liep. 'Indien de wortels dwars op het asfalt zouden lopen, dan zou de boom zeker doodgaan', legt Derksen uit. 'Maar als ze in de lengterichting zouden lopen, zou de boom een goede kans maken om te overleven. Dan zou bij het graven van het cunet niet de helft van de wor-

Peter Derksen, Stichting Nationale Boomfeestdag: 'Uit hoofde van mijn functie gaf ik in de jaren 80 geen vergunning af, omdat ik het toen al een fantastisch landmark vond. Daarmee was Rijkswaterstaat niet blij. Ik werd op het matje geroepen bij de hoofdingenieur-directeur.'

tels afgesneden te hoeven worden. Als de boomwortels bovendien boven het maaiveld zouden liggen, zou de eik minder last hebben van strooizout, fijnstofuitstoot en afval van auto's.'

Het onderzoek bleek positief uit te vallen voor de eik: hij zou met zijn wortels bijna een meter boven het rijkswegmaaiveld uitkomen en de wortels lagen in de lengterichting van het wegtracé.

Uiteindelijk mocht de eik mocht blijven staan en omdat Derkens familie in Breda en Ulvenhout woonde, kreeg de boom onder familieleden de naam 'de boom van ome Peter'.

Opknopbeurt na schade door werkzaamheden

Door de werkzaamheden aan de weg werd echter zo veel wortelschade aangericht, dat de boom stond weg te kwijnen. Pius Floris vertelt daarover: 'Daar heb ik Rijkswaterstaat Brabant-Oost begin jaren 90 op attent gemaakt. Ik heb via mijn toenmalige bedrijf een onderzoek uitgevoerd naar de kwaliteit van de boom en een herstelplan geschreven. De boom was werkelijk in zeer slechte conditie. We kregen opdracht om de boom te herstellen. Dit was midden jaren 90. Het herstel omvatte een verbeterde zuurstofhuishouding, aanleg van een watergeefstelsel vanaf viaduct Anneville, verbeteren van de wortels door het injecteren van *mycorrhiza*-schimmels en snoeien van de boom en verwijderen van dood hout. De boom krijgt jaarlijks 80.000 liter water door het speciaal aangelegde bewateringssysteem.'

In goede staat

Volgens Pius Floris en de Bomenfeestdag is het wortelgestel van de eik sinds zijn opknopbeurt helemaal hersteld en is hij eigenlijk weer als nieuw te beschouwen. Hierdoor zou hij nog met gemak honderd jaar kunnen blijven groeien. Floris: 'De maatregelen hebben zo goed gewerkt, dat de boom tot de meest vitale eiken van de omgeving behoort. De bladstand en de groei zijn perfect.'

Monumentaal kunstwerk

Derksen vindt het wrang dat de eik weg moet. 'Voor de meeste mensen is de eik een mijlpaal. Reizigers vanuit België weten steevast als ze de boom zien: we zijn in Nederland! Feitelijk is het een levend kunstwerk. Rijkswaterstaat zet regelmatig kunstwerken naast snelwegen. Daarbij schrikt men veelal niet terug voor investeringen van een miljoen euro. Behoud van de eik zou 1,3 miljoen euro kosten. Maar Rijkswaterstaat ziet onvoldoende in dat deze boom net zo goed een kunstwerk is en dat het behoud daarvan dus best wat geld mag kosten. De verslaggever van het NOS-journaal, dat

ACTUEEL

van de boom een item maakte, verwoordde het prachtig: "Dit is nu een boom zoals kinderen een boom altijd tekenen".

'Hij is nu inmiddels ruim 180 jaar oud', betoogt Derksen verder. 'Hij draagt een rijke geschiedenis in zich. Dat maakt de boom zelfs tot een monumentaal kunstwerk. In Duitsland staat ook een grote oude boom als oriëntatiepunt langs de snelweg en in Frankrijk staat een eeuwenoude ceder langs de rijksweg nabij het vliegveld Charles de Gaulle. Samen met deze twee bomen vormt de eik bij de A58 het enige drietal levende monumenten langs snelwegen in heel Europa!'

Kappen om de juiste redenen

De eik heeft niet alleen Derkens bijzondere aandacht vanuit zijn werkverleden, ook vanwege zijn huidige werk voor de Stichting Nationale Boomfeestdag vindt Derksen het van groot belang om de boodschap uit te dragen: 'dat bomen kappen mag, maar niet alleen vanwege het geld. Er moet een goed verhaal achter zitten.'

'Wij proberen deze boodschap al zestig jaar aan kinderen te vertellen, om ze op een juiste manier bij de natuur te betrekken'. Derksen vindt de aanvraag voor de kapvergunning van de eik bij de A58 om financiële redenen hét voorbeeld van hoe het niet moet.

De eik lijkt alleen nog te redden door het genereren van voldoende gelden. Dat is dan ook precies wat de Stichting Nationale Boomfeestdag van plan is. Samen met de Bomenstichting en Omroep Brabant gaat de stichting zich inzetten om de reddingsactie te promoten. 'Als de weg wordt verbreed, kan het viaduct langer worden gemaakt en kan er een knik in de weg worden gemaakt', legt Derksen uit over de civieltechnische mogelijkheden. 'Er zou onderzocht moeten worden of op minimaal anderhalve meter aan weerszijden van de boom damwanden kunnen worden geplaatst, waardoor hij in een soort schacht in de lengterichting van de weg komt te staan. Voorop staat natuurlijk dat het verkeer veilig afgewikkeld moet kunnen worden.'

Nog vijf jaar

Tot 2022 hebben de partijen de tijd om genoeg geld in te zamelen. 'Ik heb nog goede hoop dat we de eik kunnen redden,' zo besluit Derksen.

Be social

Scan of ga naar:

www.Boomzorg.nl/artikel.asp?id=19-6505